

ขอสรุปและเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการใช้วิธีการทางกฎหมาย และทางสังคมของตำรวจ
สวัสดิภาพเยาวชน ดังที่ได้เสนอมาตั้งแต่คนนั้น จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยเราได้
มีกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสมกับกาลสมัยแล้ว
กล่าวคือ มีกฎหมายสวัสดิภาพเด็ก สำหรับเด็กที่ยังไม่ได้กระทำความผิดกฎหมายอาญา แต่จำเป็น
ต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือการสงเคราะห์ (Pre - delinquent) ส่วนเด็ก
และเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายอาญา (Delinquent) ก็มีกฎหมายจัดตั้ง และวิธีพิจารณา
คดีเด็กและเยาวชนไว้บังคับอยู่ นับว่าเรามีเครื่องมือในการที่จะช่วยกันแก้ไขเด็กประพฤติ
ผิด และเด็กกระทำผิดให้ไกลลี้ภัยยิ่งขึ้น ปัญหาที่เหลืออยู่ จึงอยู่ที่การทุ่มเทกำลังเงิน
กำลังเจ้าหน้าที่ และกำลังสติปัญญาเข้าดำเนินการให้แข็งแรง โดยเล็งเห็นความสำคัญ
ของเด็กกันจริง ๆ ว่าเป็นเสมือนทรัพยากรอันสำคัญของประเทศ และถือเป็นความรับผิดชอบ
ชอบของผู้ใหญ่ที่จะรักใคร่อาทร เด็กเหล่านี้ เสมือนเป็นลูกหลานของคนในชาติทุกคน^๑

อย่างไรก็ตาม การที่ได้มีการแก้ไขลดอายุเยาวชนลงมากในคดีบางประเภท
ให้ไปขึ้นศาลธรรมดา ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๓ นั้น เป็นไปเพื่อสนองความ
ประสงค์ของฝ่ายปกครองในขณะหนึ่งเท่านั้น มีข้อที่วิจารณ์กันอยู่มากกว่าทำให้เยาวชน
จำนวนหนึ่งต้องไปรับวิธีปฏิบัติอย่างผู้ใหญ่ในชั้นตั้งข้อหาของตำรวจ เป็นการไม่เหมาะสม
ซึ่งผู้เขียนจะได้นำไปกล่าวในข้อเสนอแนะต่อไป

^๑ สว่าง สันะสมิต. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การตรวจสอบสวัสดิภาพเยาวชนถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยหนึ่ง ที่มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยของสังคม และรับผิดชอบงานให้ความคุ้มครองป้องกัน และแก้ไขเด็กและเยาวชนทั้งหลายในการที่จะให้ดำรงตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ กรมตำรวจก็ได้ตระหนักในข้อนี้เป็นอย่างดี จึงได้จัดตั้งแผนกควบคุมเยาวชนขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นับระยะเวลาจนถึงปัจจุบันก็รวม ๒๐ ปีแล้ว แต่การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตำรวจสวัสดิภาพเยาวชน ก็ยังมีข้อขัดข้องไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร เหตุผลที่เป็นเช่นนี้อาจจะวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ คือ

๑. การขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านเด็กและเยาวชน

โดยเฉพาะ

ดังเช่นที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ ว่า เรายังไม่มีการเลือกสรรตัวบุคคลที่จะปฏิบัติงานด้านสวัสดิภาพเยาวชนเป็นพิเศษ ไม่มีการเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติและพื้นความรู้ หรือมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ และมีความสนใจอย่างจริงจัง หรือมีแนวความคิดที่เหมาะสมในการทำงานเกี่ยวกับเด็ก ปัจจุบันนี้ทั้งเจ้าหน้าที่ในกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนเอง และเจ้าหน้าที่ประจำสถานีท้องที่ต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการจับกุม หรือปฏิบัติต่อเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือการส่งเคราะห์ก็ตาม เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทั่ว ๆ ไป ที่ประจำอยู่ในกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน หรือที่ประจำอยู่ตามสถานีตำรวจในเขตท้องที่ต่าง ๆ ไม่เหมือนในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแต่ละท้องที่จะมีตำรวจสวัสดิภาพเยาวชนในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ ของนครรัฐต่าง ๆ จะมีสำนักงานตำรวจเยาวชนในชื่อต่าง ๆ กัน เช่น

Juvenile Division หรือ Juvenile Control Bureau ^๒ และเจ้าหน้าที่ของ
สำนักงานจะเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเหมาะสมที่จะทำงานกับเด็กทั้งสิ้น

สำหรับประเทศไทยเรานั้น ถ้าการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ในกองกำกับการ
สวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ได้เป็นไปตามหลักการสรรหาบุคคลที่ว่า "ความจำเป็น
ประการแรก ก็คือ ผู้ที่จะคัดเลือกจะต้องใคร่หาถึงหน้าที่หลัก ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องมี
คุณสมบัติตามนั้น" ^๓ ซึ่งหมายความว่า กรมตำรวจผู้รับผิดชอบงานของกองกำกับการ
สวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ย่อมทราบอย่างแน่ชัดแล้วว่าหน่วยงานนี้ ควรจะสรรหาบุคคล
ที่มีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง เพราะเครื่องมืออันสำคัญที่สุดประการแรกในการดำเนินงาน
ตามโครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กนั้น ได้แก่คณะเจ้าหน้าที่ (Staff)^๔ สำหรับ
หน่วยงานนี้ นอกจากจะได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีคุณสมบัติที่สำคัญ คือมีบุคลิก อารมณ์
ความสนใจ ความอดทน และความเข้าใจในเด็ก ^๕ แล้ว โดยหลักการซึ่งประเทศต่างๆ
ได้ดำเนินการอยู่นั้น คณะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็ก ควรจะต้องประกอบไปด้วย
เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่นับว่าสำคัญอีกด้วย เช่นจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู
แพทย์ทางกาย พยาบาล เป็นต้น ^๖

---

^๒ Children's Bureau Publication, Police Services for
Juveniles, (U.S. Department of Health, Education, and Welfare, Social
Security Administration 1954), p. 39

^๓ Kenneth John Scott, Welfare in New Zealand, (Wellington :
New Zealand Institution of Public Administration, 1955), p. 51

^๔ Hazel Frederickson, The Child and His Welfare,
(California : W.H. Freeman And Company, 1957), p. 219

^๕ Children's Bureau Publication, op.cit., p. 40 - 41

๒. การขาดการฝึกอบรมงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ตั้งแต่ได้จัดตั้งกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนมาจนกระทั่งปัจจุบัน
เรายังไม่เคยทำการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนเลย
ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การฝึกอบรมเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งหน่วยราชการต่าง ๆ จะ
ต้องจัดดำเนินการขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นในรูปของ Pre - Service Training หรือ
In - Service Training ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการรูปหนึ่งของการพัฒนาเจ้าหน้าที่
ในหน่วยงานนั้น ๆ หน่วยงานที่ละเลยไม่จัดให้มีการฝึกอบรม หรือพัฒนาเจ้าหน้าที่โดยวิธี
ใดแล้ว การที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปโดยประหยัค และมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นไป
ไม่ได้ จากรายงานของสหประชาชาติ ปรากฏว่าประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจ
เรื่องการฝึกอบรมและมีความต้องการในเรื่องการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างรีบด่วนทีเดียว
ซึ่ง เป็นปัญหาของลงมาจากเรื่อง เงินงบประมาณในการดำเนินงาน^๗ จึงเป็นที่ยอมรับกัน
ว่า การจัดให้มีการฝึกอบรมคณะเจ้าหน้าที่นั้น จำเป็นจะต้องได้กระทำกัน ไม่ว่าจะ เป็น
ครั้งคราว หรือเป็นหลักสูตรระยะสั้นก็ตาม^๘

สำหรับการฝึกอบรมงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของกองกำกับการ
สวัสดิภาพเด็กและเยาวชนนั้น ผู้เขียนขอเสนอสิ่งที่ควรพิจารณาถึงในการฝึกอบรมไว้
บางประการ โดยยึดหลักที่รัฐคอมเบย์ ประเทศอินเดียได้จัดการฝึกอบรมขึ้น และประสบ
ความสำเร็จมาแล้วเป็นอย่างดี ดังนี้^๙

^๗ Ibid, p. 56

^๘ Home Office, Eight Report or the Work of the Children's
Department 1961, (London : Her Majesty's Stationery Office, 1961), p.60

(๑) ระยะเวลาของการฝึกอบรมไม่ควรจะใช้เวลาอันเกินไป อาจจะประมาณ ๔ สัปดาห์

(๒) การอบรมควรจะเป็นไปในรูปสัมมนา โดยใช้เวลารุ่งหนึ่งสำหรับพูดถึงเรื่อง เนื้อหาที่สำคัญ และใช้เวลาอีกครั้งหนึ่งสำหรับการอภิปราย

(๓) หัวข้อเรื่องทีอบรมควรได้แก่

- ปรัชญาและบทบาทของหน่วยตำรวจสวัสดิภาพเยาวชน
- แนวความคิดเกี่ยวกับ Crime และ Delinquency
- ความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่
- กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนทั้งหมด และการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว
- แนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก เช่นการสืบสวน การจับกุม การสัมภาษณ์ ฯลฯ
- แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่
- การทำงานของศาลคดีเด็กและเยาวชน ทั้งปรัชญาและวิธีการ
- วิธีการปล่อยเด็ก และการให้การดูแลภายหลังเด็กได้รับการปลดปล่อย
- การควบคุมและป้องกันอาชญากรรม
- ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรชุมชน (Community resource)

(๔) เจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการอบรมควรมีโอกาสได้ไปสังเกตการณ์เกี่ยวกับ

การดำเนินงานของสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นสถาบันที่ได้กล่าวถึงในการสัมมนาด้วย ตัวอย่าง เช่น การสัมมนาไปพูดถึงเรื่องการควบคุมบุคคลวัยรุ่น เมื่อสัมมนาเสร็จก็ให้โอกาสแก่ผู้เข้ารับการอบรมไปชมการปฏิบัติงานของสถานควบคุม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นมากในการปฏิบัติงานให้ได้อผลดี เพราะจะมีการจัดหลักสูตรที่สำคัญและเป็นประโยชน์เข้าไปในการฝึกอบรมทุกครั้ง นอกจากจะเป็นการให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย หน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีปฏิบัติงาน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้ว ยังมีการซักถามข้อขัดแย้ง หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่โดยนัยมา มีการวางแผน หรือวางนโยบายการปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไปอีกด้วย จึงนับว่าการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าเราสามารถจัดให้มีขึ้นได้ก็จะเป็นประโยชน์มาก

๓. การขาดการประสานงานที่ดี

การปฏิบัติงานของตำรวจสวัสดิภาพเยาวชนนั้น นอกจากจะมีการติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยกันเองแล้ว ยังมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนด้วย ต่อไปนี้จะกล่าวถึงขอบกพร่องต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งวิธีการแก้ไขปรับปรุงเฉพาะในกรณีที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๓.๑ การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยกันเอง

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนตามที่ได้อกล่าวมาแต่คนั้น อาจสรุปได้ดังนี้ ^๑ กอังกักกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำผิดในคดีอาญา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยติดต่อกับเด็ก บิคามารคา ผู้ปกครอง โรงเรียน หรือกรมประชาสงเคราะห์แล้วแต่กรณี ส่วนการกระทำผิดที่เป็นคดีอาญา จะส่งตัวเด็กให้แก่สถานี่ตำรวจนครบาล ในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป ^๒ สำหรับสถานี่ตำรวจนครบาล จะปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนทั้งในส่วนที่เป็นคดีอาญาและที่ไม่ใช่คดีอาญา โดยติดต่อกับเด็ก บิคามารคา ผู้ปกครอง โรงเรียน กรมประชาสงเคราะห์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง และศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง แล้วแต่กรณี เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนในต่าง

บิดามารดา ผู้ปกครอง โรงเรียน สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กจังหวัด ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด (ถ้ามี) หรือศาลจังหวัด แลวแต่กรณี

พิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็น กรณีที่เป็นความผิดในคดีอาญาหรือไม่เป็นความผิดในคดีอาญาก็ตามเป็นเรื่องที่ต่างคน ต่างก็ดำเนินการเอง ไม่มีการวางแผนร่วมมือประสานงานกันแต่อย่างใด สู้แล้วแต่ จะอยู่ในความรับผิดชอบของใคร ดังนั้นการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในแต่ละแห่ง จึงไม่อยู่ในมาตรฐานอันเดียวกัน กองก่ากับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในฐานะ ที่เป็นหน่วยรับผิดชอบเด็กและเยาวชนโดยตรง ควรจะเป็นแหล่งกลางในการวางแผนร่วมมือประสานงานการติดต่อ และวางมาตรฐานเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาหรือไม่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาก็ตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจสวัสดิภาพเยาวชนอยู่ในรูปอันเดียวกัน ซึ่งถ้าเป็นไปได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก

๓.๒ การประสานงานกับกรมประชาสงเคราะห์

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจพบเด็กเรร่อน จรจัด หลงทาง ไร้ที่พึ่ง หรือประพฤติน่าไม่สมควร ก็ให้นำตัวเด็กส่งสถานแรกรับเด็ก กรมประชาสงเคราะห์ ในการออกตรวจตรา^{๑๐} สำหรับกองก่ากับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนเคยมีนัก สังคมสงเคราะห์ ของกรมประชาสงเคราะห์ไปร่วมในการตรวจตราด้วยในบางครั้ง ส่วนการตรวจตราของสถานีตำรวจท้องที่จะไม่มีนักสังคมสงเคราะห์ไปร่วมด้วยเลย^{๑๐}

^{๑๐} สัมภาษณ์นายอภิสิทธิ์ ศิริรัตน์ นักสังคมสงเคราะห์โท กองสงเคราะห์ เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๓ เวลา ๙.๐๐ น.

ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ควรจะให้ทางกรมประชาสงเคราะห์ร่วมมือประสานงานโดย
จัดนักสังคมสงเคราะห์ออกไปร่วมควยในการตรวจตราทุกครั้ง แต่อาจกรมประชาสง-
เคราะห์ไม่อาจจัดนักสังคมสงเคราะห์ไปร่วมควยได้ทุกครั้ง เพราะอาจมีอัตรากำลัง
เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ก็ควรใช้วิธีให้นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ไปรับตัวเด็กจากเจ้า
หน้าที่ตำรวจมายังสถานแรกรับเด็กดีกว่าที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จัดส่งตัวเด็กเอง
เพราะจะเป็นผลดีในทางจิตใจของเด็ก ตามปกติเด็กยอมจะตื่นกลัวจากการจับกุม
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่แล้ว เมื่อเด็กเกิดความหวาดกลัวและขาดความอบอุ่น
ก็อาจจะไม่ยอมให้ขอเท็จจริงต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กเอง
และทางเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีประวัติเด็กอย่างละเอียดพอสมควรมอบให้แก่นัก
สังคมสงเคราะห์ควย เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักสังคมสงเคราะห์ เนื่องจาก
ปรากฏว่าส่วนมากแทบจะไม่มี การสอบประวัติละเอียด หรือศึกษาเกี่ยวกับตัวเด็ก
เลย ^{๑๑} ทำให้เกิดผลเสียแก่การสงเคราะห์เด็ก ^{๑๒} นอกจากนั้นกรณีที่เป็น
เด็กพลัดหลงซึ่งไม่มีปัญหาในทางใด ๆ ทางตำรวจไม่ควรส่งตัวไปยังสถานแรกรับเด็ก
แต่ควรจัดหาสถานที่สำหรับพักเด็กไว้ชั่วคราวที่กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
เพื่อรอการส่งตัวคืนให้ครอบครัว หรือเพื่อรอให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก
มารับตัวเด็กไป เว้นแต่จะเป็นเด็กที่อาจมีปัญหาทางความประพฤติ ทางประสาธ
หรือทางจิต จึงคอยส่งตัวเด็กให้สถานแรกรับเด็กทำการวิเคราะห้เด็กต่อไป ทั้งนี้

---

^{๑๑} สัมภาษณ์นายอภิสิทธิ์ ศิริรัตน์ นักสังคมสงเคราะห์โต กองสงเคราะห์
เด็กและบุคคลวัยรุน กรมประชาสงเคราะห์ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๓
เวลา ๙.๐๐ น.

^{๑๒} จำเนียร คันธเสวี "สถานแรกรับเด็ก" วารสารการประชา-
สงเคราะห์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๐๓) หน้า ๔๘

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กต้องไปเสียเวลาแอด้อยู่ที่สถานแรกรับเด็ก และไม่เป็นการเสียเวลาของนักสังคมสงเคราะห์ในการวิเคราะห์เด็กอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วน

๓.๓ การประสานงานกับโรงเรียน

จากสถิติของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ปรากฏว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มักเป็นเยาวชนที่อยู่ในระดับการศึกษาตั้งแต่ ป.๕ - ม.ศ.๓ เพราะเป็นวัยที่เรียกว่า "วัยรุ่น" ซึ่งมักจะมีความอยากรู้อยากเห็น และอยากเด่นในหมู่เพื่อนฝูง ตลอดจนความรักพวกพ้องมีมากประกอบกับยังได้รับการศึกษาน้อย จึงทำให้ไม่มีความมั่นคงพอในสภาวะจิตใจและอารมณ์เมื่อถูกสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หรือเพื่อนฝูงชักจูง จึงมักตัดสินใจกระทำความผิดได้ง่ายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์^{๑๓} ดังนั้นตำรวจ ในฐานะที่มีหน้าที่ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องมีการประสานงานที่ใกล้ชิดกับโรงเรียนและครู เพื่อร่วมมือกันขจัดเหตุร้ายอันเกิดขึ้นจากนักเรียนให้ลดน้อยเบาบางลง โดยขอความร่วมมือจากทางค่านโรงเรียน ดังนี้

(๑) กวดขัน สอดส่อง ความประพฤติของเด็กอย่างจริงจัง ทั้งขณะที่อยู่ในโรงเรียนและอยู่นอกโรงเรียน มีการจัดทำระเบียบเด็กที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสม

(๒) ควบคุมความประพฤติของเด็กที่เห็นว่าเกเรเฉพาะราย อย่างใกล้ชิด และร่วมมือชี้แจงกับผู้ปกครองของเด็ก เมื่อเด็กขาดเรียน หรือ ประพฤติเกเร

(๓) ทุกครั้งก่อนมีการแข่งขันกีฬา หรือจะจัดส่งนักเรียนไปร่วมชุมนุมที่ใด ควรอบรมชี้แจงตักเตือนก่อนให้เด็กออกไป โดยมีครูคอยควบคุมดูแลไปด้วย

^{๑๓} สำนักงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานนายกรัชมมนตรี. ข้อเท็จจริงและ

(๔) เมื่อสงสัยว่าจะเกิดเหตุร้ายขึ้นกับโรงเรียนหรือนักเรียน ให้รีบติดต่อแจ้งตำรวจช่วยเหลือโดยด่วน อย่าดำเนินการเอง หรือโต้ตอบเองในทางที่ผิด และถ้าเกิดเหตุร้ายขึ้น ควรส่งครูของโรงเรียนที่เกิดเหตุมาร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อช่วยกันป้องกันแก้ไข

(๕) อย่าส่งเสริมเด็กในทางที่ผิด และกวดขันความประพฤติของครูบางคน ที่ชอบชักนำเด็กไปในทางที่ไม่ดี.

(๖) ส่งเสริมสนับสนุนเด็กที่มีความประพฤติดี ให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กนักเรียนอื่น ๆ และมีการอบรมศีลธรรมให้นักเรียนรู้จักการเป็นพลเมืองดี และมีความสามัคคีอยู่เสมอ

สำหรับทางค่านตำรวจ ควรให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน ดังนี้

(๑) จัดเจ้าหน้าที่ไปติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน ทำการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องการจราจร ภัยจากยาเสพติด และการกระทำต่าง ๆ อันเป็นความผิดทางกฎหมาย ตลอดจนการประพฤติก้าวที่ไม่สมควร

(๒) จัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจตรา สอดส่อง ร่วมกับตำรวจตระเวนตามสถานที่ซึ่งเด็กนักเรียนชอบไปมั่วสุม และสถานที่ซึ่งไม่สมควรกับสภาพของนักเรียน เช่น โรงแรม ซองูหญิงโสเภณี สถานที่เล่นการพนันต่าง ๆ เป็นต้น

(๓) ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการกลางประจำถิ่นขึ้น เพื่อให้ความร่วมมือในการคุ้มครองป้องกันมิให้นักเรียนก่อเหตุร้ายต่าง ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่จากหลายฝ่ายร่วมกัน คือ ตำรวจ กระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียน เช่น ในท้องที่สถานีตำรวจพญาไท ก็ประกอบด้วยตำรวจสารวัตรนักเรียน โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในบริเวณท้องที่นั้น มีการประชุมกันระหว่างคณะกรรมการ มีการวิจัยวางแผน และควบคุมความประพฤติของนักเรียนร่วมกัน แล้วออกระเบียบให้โรงเรียนเข้มงวดกวดขันขึ้น

(๔) ส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียน โดยเข้าร่วมในกิจกรรมลูกเสือ และ

(๕) ชักชวนข้าราชการครู และบรรดาพ่อค้า คหบดี ให้รวมกันตั้ง มูลนิธิช่วยเหลือนักเรียนที่ เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจกับโรงเรียนสามารถดำเนินการร่วมมือประสานงาน กันได้ดังกล่าวดังข้างต้นนี้ ก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของงานควบคุมความประพฤติ ของนักเรียนได้มากขึ้น การกระทำผิดต่าง ๆ ที่เกิดจากนักเรียนก็จะทุเลาเบาบาง ลงได้

นอกจากจะมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และมีการประสานงานที่ดีแล้ว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกบางประการดังนี้ คือ

๑. ในทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน กรมตำรวจจะต้องมีการวางหลัก การอันแน่นอนเสียใหม่ ดังนี้

๑.๑ ทัศนคติโดยทั่วไป (General attitude) และท่าทีในการ จับกุม (Attitude concerning arrest) ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กระทำหน้าที่ ในเรื่องนี้ โดยทั่วไปจะต้องมีความสุภาพอ่อนโยน ปฏิบัติต่อเด็กเสมือนหนึ่งเป็นลูก หลานของตนเอง เนื่องจากมีหลายแง่กั้ติเตียวที่เกิดขึ้นมาจากการที่ผู้เข้าร่วม แง่กั้มีความเกลียดชังตำรวจ ความเกลียดชังซึ่งเกิดจากประสบการณ์ในทางไม่ดี ต่อตำรวจที่ขาดความชำนาญเพียงพอ

๑.๒ องค์ธื่ออาการ เขาพบปะกับเด็กครั้งแรก (First approach) เป็นเรื่องสำคัญ เพราะถือว่าเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้การช่วยเหลือเด็กบรรลุผลสำเร็จ หรือกลับเป็นการกระตุ้นขับไล่เด็กมีชีวิตที่มืดมนยิ่งขึ้น กล่าวคือ ถ้าหากตำรวจปฏิบัติ ไม่ดีต่อเด็กเสียแต่ครั้งแรกที่เด็กพบเห็นแล้ว ก็จะทำให้เกิดความยึดมั่นว่าตำรวจไม่ดี รู้สึกเกลียดชังและแสดงกริยาเป็นปฏิปักษ์ต่อตำรวจ ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้เด็ก กลายเป็นคนที่มีอันตรายต่อสังคมมากขึ้น

๑.๓ ในการจับกุมเด็ก เบื้องแรกต้องถือหลักว่า จะไม่ทำการควบคุมเด็ก เว้นแต่เมื่อจำเป็นจริง ๆ ในกรณีที่จำเป็นจะต้องควบคุม ก็ควบคุมโดยใช้เวลาให้สั้นที่สุดและต้องแยกการควบคุมออกจากผู้ถูกควบคุมประเภทอื่น และถ้าจำเป็นต้องควบคุมร่วมกันหลายคน ก็ให้มีจำนวนน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

๑.๔ มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติต่อเด็กในสิ่งที่ควรปฏิบัติและสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ รวมทั้งข้อที่พึงสังวรต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก

๒. เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมสวัสดิภาพเด็ก และป้องกันมิให้เด็กกลายเป็นอาชญากร ตำรวจควรได้รับอำนาจเพิ่มเติมอีก ๒ ประการ คือ

๒.๑ อำนาจในการสรรหรือกลั่นกรองในการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดไปยังศาล (Screening Power) กล่าวคือ ไม่ถือเอาการกระทำผิดกฎหมายของเด็กเป็นเกณฑ์ เว้นแต่จะเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง และไม่มีเหตุผลอย่างอื่น หรือไม่มีทางที่หลีกเลี่ยงได้แล้ว จึงจะส่งศาล

๒.๒ อำนาจในการควบคุมเด็กด้วยการใช้วิธีรายงานตัว (Voluntary Supervision) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชน

๓. ควบคุมสภาวะที่เป็นอันตรายต่อเด็กและ เยาวชนให้มากขึ้น และพยายามลดสิ่งแวดล้อมที่เป็นโทษแก่เด็กและ เยาวชนให้เหลือน้อยลง เช่น ลดจำนวนสถานอบายมุข และสถานที่ให้ความบันเทิงที่เป็นอันตรายในทางศีลธรรมต่าง ๆ

๔. ส่งเสริมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน โดยจัดเจ้าหน้าที่เข้าร่วมหรือเป็นธุระช่วยเหลือเท่าที่จะมีความสามารถในกิจกรรมของเยาวชนทุกด้าน ที่ดำเนินการอยู่ เช่น ศูนย์เยาวชนของเทศบาล การจัดสนามเด็กเล่น ฯลฯ และสำหรับตำรวจเอง ควรจัดให้มีสโมสรเยาวชนตามสถานีตำรวจ หรือตามแหล่ง

- ๔.๑ ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ตลอดจนครอบครัวและสังคม
- ๔.๒ ช่วยให้เด็กได้มีการพักผ่อนหย่อนใจ และรื่นเริงกันอย่างมีระเบียบและได้รับการศึกษาพิเศษต่าง ๆ
- ๔.๓ ช่วยฝึกนิสัย ความประพฤติของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดีงาม และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี
- ๔.๔ ช่วยฝึกให้เด็กเคยชินกับการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย พร้อมทั้งฝึกให้เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีด้วย
- ๔.๕ ช่วยให้เด็กซึ่งอยู่ในชุมชนชนบทที่คับคั่งได้มีสถานที่สำหรับเล่นกีฬา และพักผ่อนหย่อนใจตามสมควร
- ๔.๖ ช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี มีประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติสืบไป

๕. ส่งเสริมการจัดหาอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ปลดปล่อยออกมา เพราะปรากฏว่าเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดมาแล้ว และถูกปล่อยตัวไปถูกจับเข้ามาใหม่ปีหนึ่ง ๆ มีจำนวนมาก^{๑๔} สาเหตุที่เด็กถูกจับเข้ามาใหม่เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจ และสังคมไม่ยอมรับเด็กพวกนี้

๖. มีการพิมพ์กฎหมายเด็กและเยาวชนออกแจกในวันเด็ก พร้อมทั้งพิมพ์เรื่องตัวอย่างของเด็กที่ประพฤติดี เช่น ช่วยจับกุมตัวคนร้ายจนได้เหรียญตรา เพื่อแสดงให้เห็นว่า การประพฤติดีในทางที่ดีโดยการช่วยเหลือผู้อื่น หรือทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีนั้น มิใช่จะได้รับอันตราয়ทุกรายไป

๓. ในโอกาสต่อไป ควรบรรจุความรู้เรื่อง เด็กและเยาวชนเข้าไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนตำรวจทุกระดับด้วย

๔. ควรจัดให้มีหน่วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในส่วนภูมิภาคด้วย โดยจัดตั้งแผนกสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนขึ้นในกองกำกับการตำรวจภูธรทุกจังหวัด โดยขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอให้ทำการสำรวจความประพฤติ อาชีพ ความรู้ และสภาพความเป็นอยู่ของ เด็ก และเยาวชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบ แล้วทำสถิติไว้เป็นหลักฐาน สำหรับแผนกสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนควรมีเจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งตามความจำเป็น และเหมาะสม ทำการออกตรวจตราและสอบถามเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง ถึงทุกข์ สุข ความต้องการและสาเหตุที่เด็กและเยาวชนได้กระทำผิดไป พร้อมทั้งศึกษาวิจัยปัญหาของ เด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น โดยติดต่อประสานงานกับองค์การ เยาวชนที่มีอยู่ในจังหวัด และติดต่อกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก และโรงเรียน เด็กและเยาวชนที่ไร้ผู้ปกครองก็ติดต่อประสานงานกับสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด เพื่อร่วมมือกันหาทางแก้ไขต่อไป

๕. ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๓ ได้ยกเว้นความผิดบางประเภทที่เยาวชนอายุเกินกว่าสิบหกปีบริบูรณ์เป็นผู้กระทำให้ได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลธรรมดา เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามและป้องกันอาชญากรรมนั้น ในทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เมื่อเราได้กำหนดหลักการแล้วว่าจะใช้วิธีแก้ไขยิ่งกว่าการลงโทษกับเด็กภายในอายุเท่าไรแล้ว ก็ควรให้เด็กภายในอายุเท่านั้นได้รับการปฏิบัติเหมือนกันทั้งหมด จะมีข้อที่บางประเทศยกเว้น เช่นสำหรับเด็กที่อายุเกิน ๑๖ ปี ที่ได้กระทำความผิดคืออาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ก็ให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นฝ่ายส่งอำนาจของตนให้ไปฟ้องคดียังศาลธรรมดาได้ คดีนอกจากนี้แล้ว ให้ชั้นศาลคดีเด็กและเยาวชน

ป้องกันอาชญากรรมแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะใช้เฉพาะคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิตเท่านั้น

นอกจากนี้ ควรที่จะมีบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีกรณีศาลคดีเด็กและเยาวชน มีอำนาจโอนคดีไปยังศาลธรรมดาไต่สวน ในเมื่อใดค่านึงทั้งในคานขอเท็จจริง เกี่ยวกับ ลักษณะบุคคล และลักษณะคดีแล้ว เห็นว่าคดีนั้นควรได้รับการพิจารณาในศาลธรรมดาเฉพาะ ราย

๑๐. ถึงแม้ว่าวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นการเขียนในเรื่องของตำรวจสวัสดิภาพ เยาวชนก็ตาม แต่งานเยาวชนในส่วนรวมมีปัญหาที่เห็นควร เสนอแนะว่า ปัจจุบันนี้เรา ยังขาดหน่วยงานที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ของงานเยาวชนส่วนรวม และเป็นหน่วยที่จะต้อง วางนโยบายเยาวชนแห่งชาติ หรือหนทางปฏิบัติที่จะเป็นแผนรวมระดับชาติ อันเป็นจุด และเป้าหมายกลาง เพื่อทำงานร่วมกัน ตลอดทั้ง เป็นหน่วยงานที่จะสร้างงานใหม่ที่เพิ่ งริเริ่มขึ้นด้วย ขณะนี้แผนงานเยาวชนได้ทำอยู่อย่างตางหน่วยตางทำ กระจุกกระจาย เชนงานของสถาบันฝึกและพัฒนาแรงงานฝีมือของกรมแรงงาน งานของหน่วยฝึกฝนอาชีพ เคลื่อนที่ของกรมอาชีวศึกษา งานยุวกสิกรของกระทรวง เกษตร งานตามโครงการฝึกอบรม เยาวชนชนบทของสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ งานตามโครงการโรงเรียนลูกชวานาของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ งานตามโครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนของกรมพัฒนาชุมชน งานศูนย์เยาวชนของเทศบาลตาง ๆ หรืองานเฉพาะกิจตาง ๆ เชน โครงการพัฒนาการ เคลื่อนที่ของ กรป.กลาง งานค่ายอาสาพัฒนาของนิสิตนักศึกษา งานกิจกรรมเยาวชนของ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งถ้าได้มีนโยบายเยาวชนแห่งชาติเป็น แผนรวมระดับชาติแล้ว การสนับสนุนในทางงบประมาณที่จะวางน้ำหนักว่าจะไร้มี่ความ สำคัญมากน้อย ก่อนหลัง จะช่วยให้งานดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์เฉพาะของชาติได้ดีขึ้น

วางนโยบาย และประสานงาน แต่เนื่องจากการทำงานยังไม่ก่อให้เกิดความเชื่อถือว่า
สำนักงานเยาวชนแห่งชาติจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง จึงยุบสำนักงานไปอยู่ที่งาน
การจัดกระจายและหายเรือคนละที่อย่างเดิม

ผู้เขียนเห็นว่าถ้าได้มีการจัดตั้งกรมเยาวชนขึ้น ทำหน้าที่เช่นเดียวกับสำนัก
งานเยาวชนแห่งชาติ กล่าวคือ วางนโยบายเยาวชนแห่งชาติ จัดสรรเงินงบประมาณ
ประสานงาน และเป็นแหล่งกลางการดำเนินงานใหม่ ๆ เป็นต้นว่า จัดตั้งศูนย์ฝึกเยาวชน
รวม โดยมีหลักสูตรการฝึกทั้งหลักสูตรกลางและหลักสูตรพิเศษเฉพาะที่จะเสริมให้แก่ผู้ที่จะ
ทำงานร่วมกับเยาวชนในเมือง เยาวชนในชนบท และเยาวชนที่มีปัญหาทางความ
ประพฤติ หรือจัดตั้งชมรมเยาวชนที่สนใจทางการเมืองมาทำกิจกรรมร่วมกัน ในทำนอง
ที่เป็นพรรคการเมืองเงา หรือรัฐบาลเงาของกลุ่มเยาวชน หรือชมรมอื่นตามความสนใจ
ที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้น ก็จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งในระยะต้นงานของกรม
เยาวชนนี้อาจจะมีอุปสรรคบ้างในแง่ความคิดที่ว่า ควรจะปล่อยให้ทางหน่วยต่างทำ
การจัดกระจายต่อไป หรือควรมีจุดและเป้าหมายกลางที่วางแผนเพื่อทำงานร่วมกันใน
ระดับชาติ อุปสรรคข้อนี้จะค่อย ๆ หมดไป ถ้ากรมเยาวชนได้ทำงานให้เป็นที่น่าเชื่อถือ
โดยมีบุคลากรที่เหมาะสมและมีความสามารถ ทุกหน่วยที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
ก็จะมารวมกันอันจะเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้มาก
ยิ่งขึ้น.